

Naše škola už řadu let volala po generální opravě. Protože tato akce si vyžádala hodně práce a starostí, nebylo k ní v minulých létech dosti odvahy. Až v loni se pro tuto akci rozhodl MNV definitivně a jeho prvním úkolem bylo zajistit peníze. Když se tento úkol podařil a získala se na ONV dotace 110 000 Kčs, následovaly r. 1970 zajistit další potřebné věci - materiál a dělníky. Tohoto úkolu se ujal mimo jiné ředitel školy Jaroslav Sigmund, který má na celém díle největší zásluhu.

Dalo to hodně práce postavit lešení, otlouct starou omítku, vytrhat 15 oken a 15 dveří, dlažbu na chodbě. Vše vyměnit za nové. Opravit schody, a to vše bez přerušování vyučování, neboť tyto práce se začaly v květnu, to bylo velké dílo. Není možno zde jednotlivě vyjmenovat všechny, kteří se s velkou ochotou zúčastnili na obnově a okrášení naší nejdůležitější budovy, je nutno jen všem zde poděkovat. A celé dílo dopadlo dobře. Fasáda, která byla provedena pod vedením zkušeného mistra Ferd. Vašíčka, je překrásná a celá budova je nyní chloubou naší obce.

Kolem Sázavy a za vodou se změnila krajina k nepoznání. Jak už jsem se v minulém zápise zmínil, byla přes závodí projektována železniční trať k obilním silům. Z jara se započalo a v létě se pokračovalo s hrubou navázkou železničního náspu, na podzim se posypal štěrkem a položily se koleje. Aby tato železniční stavba nebyla ohrožena jarními vodami Sázavy, započalo se s její regulací. Brzy z jara se vykácely všechny stromy na obou březích, vytrhaly se pařezy a částečně se upravily břehy. Přes louku „Na bécké“ se vybagovalo nové řečiště, a tím se tok řeky vyrovnal. V příštím roce se provede konečná úprava.

Nové domy si vystavěli: Polcer J., zedník, zbořil starý dům a na tom samém místě vystavěl novou dvoubytovku, tato stavba je skoro hotová. Diblík F. vystavěl podobný dům, který je zatím ve hrubé stavbě a čeká na dokončení. Stražil J., řidič PMV, bytem v Zábřeze, si postavil nový dům na kraji vesnice. Stavba je skoro hotová a z jara se do ní nastěhuje. Svačina J. nadstavil jedno patro na svůj starý dům. Každý, kdo staví, si obvykle rozvrhne stavbu na 3 roky. První rok žádost o povolení stavby, zajištění staveniště, stavebního materiálu, výkop a vyzdívák základů, resp. sklepů. Druhý rok: hrubá stavba včetně střechy, zazdění oken a dveří, schodů a částečná instalace elektriky, vody a topení. Třetí rok dokončení instalace vnitřní omítky, obložení stěn, podlahy, nátěr a malba. Fasáda domu se dělá obvykle až později. Tyto stavby jsou dosti nákladné a stojí 150 000 – 200 000 Kč. A záleží mnoho, kolik práce si stavebník dokáže sám udělat. Pomocníkovi se platí na hodinu 6 – 8 Kčs, zedník bere 10 – 15 Kčs a instalatéri i přes 20 Kčs. ONV přispívá stavebníkovi na vyrovnání cen stavebního materiálu obnosem 8 000 Kčs na 1 bytovou jednotku. Závody a JZD přispívají svým zaměstnancům na výstavbu obnosem od 20 000 – 40 000 Kčs se závazkem, že nerozváže pracovní poměr po dobu 10 let.

Kulturních akcí byla celá řada. Osvětová beseda, ZDŠ, JZD i dohlížecí výbor Jednoty pořádali v jarních a podzimních měsících osm autobusových zájezdů do olomouckého divadla. Přednášek bylo šest: Člověk člověku člověkem, Lidé kolem stolu, Kulturní chování a kulturní prostředí, Hon na čarodějnice - s. Kniž ze Šumperka, Beseda nad kronikou k 25. výročí ČSR, Odboj ČSR doma a v zahraničí za II. svět. války.

Kurs kosmetický pro dívky – osvětová beseda. Kurs studených jídel – osvětová beseda. Kurs kosmetický pro ženy – výbor žen.

Sokol: konána akce 100 jarních km od května do června. Na ukončení tři dny stanování v Bludově ZDŠ. Koncem školního roku dva dny táboření v Junáckém tábořišti.

MNV. Slavnostní zasedání k 25. výročí osvobození ČSSR. Zhodnocení činnosti všech MNV v Rájci za 25 let, při této příležitosti byla přečtena stať z kroniky z doby okupace.

Zemřeli: Puchrová Františka 61 r., Domluvilová Josefa 86 r., Šrot Jan 77 r., John František 76 r., Balcárková Františka 75 r., Mizera Josef 31 r., Štrampach Alois 62 r., Nimmerfroh František 75 r., Svačinová Marie 87 r.

Záznamy z roku 1677. Mému příteli zvolenskému kronikáři Fr. Léharovi děkuji, že mě upozornil na zajímavé zápisy z „Pozemkové knihy mírovského panství“, které se týkají naší obce a sahají několik staletí nazpět. Kniha je psána německy a švabachem a je t. č. uložena v archivu v Kroměříži. Tyto zápisy jsou věrně opsány a německý text jsme společně přeložili se zvolenským občanem p. Wanke. Zápis z roku 1677 nás seznamuje s řadou jmen, která jsou nám dnes už cizí, ale v některých případech dává mlhavou představu starých časů. Druhý zápis z roku 1795 udává už známější jména a seznamuje nás o povinnostech k vrchnosti.

Pozemková a kontrolní kniha panství mírovského a svitavského roku 1677 obec Velký Rájec. Selské statky s polem: Wentzel Jarosch, Barton Maňka, Philip Mazal, Urban Neňman, Martin Jarosch, Martin Wagner, Mathes Chrastil, Mathes Schebesta, Georg Fritscher, Václav Hrdina, Jakob Schebesta. Zahradníci s polem: Václav Jarosch, Jakub Planiczka. Zahradníci bez pole: Wontzel Schmiedt, Bartl Mathias Georg Stryg, Urban Mazal Staniek Kladecký, Ondra Potiesyl, Jakub Stloukal, Adam Dügl, Mikulaš Chrasdecký.

Noví osazenci od r. 1657 bez pole: Jakub Novák přijal od Václava Šebesty r. 1671 staré potvrzení. Krištof Kondler opustil svůj dům r. 1674 z důvodu nemajetnosti.

1679. Dne 6. března 1679 převzala Mariana vdova po Václavu Hrdinovi zeměd. usedlost. Že tuto bude pilně obhospodařovat a plnit všechny vrchnostenské povinnosti, za to ručí její vlastní otec Tomáš Korina z Velkého Jestřebí, Martin Wagner rychtář a Vondra Potiš soused z Velkého Rájce.

Od 21. března 1679 převzal Václav Jaroš po svém otci Václavu Jarošovi zemědělskou usedlost se starými poplatky a povinnostmi, že bude dobrý, stálý a pilný hospodář za to ručí Jan Šebesta, Matyáš Šebesta a Martin Wagner rychtář z Velkého Rájce. Těž dostav tři koně, celý vůz, pluh, hák, tři brány a útulný fukar (na čist. obilí). Těž obdržel do vlastních rukou semeno pro letní setbu.

Od 10. listopadu 1679 převzal Martin Jaroš po své matce zeměd. usedlost se starými poplatky a povinnostmi. Přitom přijal tři koně, jeden vůz, tři brány, jeden pluh a fukar. Že bude dobrý hospodář, zaručuje se za něho rychtář Martin Wagner a Martin Novotný a celá obec.

Podobných záznamů o majetkových převodech bylo v knize zaznamenáno ještě čtrnáct. Všechny měly stejné znění a dotýkaly se rodů cizích a dnes už vymřelých, proto je zde všechny neuvádím. Zato uvádím zde záznam z roku 1795.

Tento rychtář má za povinnost pivo od vrchnosti k šenku sám si přivésti. Všechny vrchnostenské staré i nové dávky vybíratí a panské účtárně odváděti.

Každý z těchto rolníků je povinen bezplatně: dva sáhy tvrdého a pět sáhu měkkého palivového dřeva přivésti ze vzdálenosti dvou hodin a na skladišti dřeva vyrovnati. Dvě fůry naložením stavebním dřevem, pařezy, rybami neb jiným staveb. materiálem přivésti ze vzdálenosti dvou hodin, nebo místo toho dvě bližší fůry každou po osmi centech udělati. Jednadvacet měřic sladového obilí z Prostějova nebo z toho kraje ve svých pytlech přivésti a po dva dny jednoho honce k lovu poslati.

Každý z těchto zahradníků musí bezplatně: dva dny ryby lovití, příkopy k rybníkům čistiti, ryby nasazovati, led sekati. K lovu jeden den honce poslati.

Těž každý usedlík této obce bez rozdílu je povinen tak zvaný bílý groš z každé užitkové krávy odevzdati. Vedle toho jsou všichni rychtářem počínaje včetně zahradníků a každý zvláště je zavázán pod písmenem „H“ uvedený výkaz farních povinností včas splnit.

Jestliže vrchnost vpředu stanovené práce úplně neb z části nevyčerpá, je každý povinen: jeden sáh tvrdého nebo měkkého dřeva přivést – třiceti krejcarů, každou fůru s materiálem těž třicet krejcarů, každou měřici sladového obilí sedm krejcarů, dále jeden den rybolovu, dělání příkopů – dvanáct krejcarů zaplatiti pokladně. V případě že se nekonají hony, upouští se úplně od peněžní náhrady za honce.

Poznámka: Každý z držitelů pozemků je povinen na něho připadajícího desátek z žita a ova v polovině října každého roku v normální míře a čistého zrna přesně zvolskému faráři odsypati, vejce však v čas velikonoční zcela spolehlivě odvésti. V čas sv. Ogidi 4 kuřata, 12 vajec, 14 krejcarů peněz. Totéž je obec povinna v čas sv. Víta poplatek ze syra a másla od jedné velké krávy činí jeden bílý groš t.j. 2 Kr. Štolovné činí 40 krejcarů. Správnost tohoto výkazu se potvrzuje, Zvole 20. října 1795, František Karasovský farář zde.

Zde uvádím pár čísel z výroční zprávy o hospodaření našeho JZD. Náklady na rostlinnou výrobu 571 125 Kčs, hrubá rostlinná produkce 1 890 409 Kčs, náklady na živočišnou výrobu 1 237 786 Kčs, hrubá živočišná produkce 1 760 150 Kčs, hrubá produkce celkem 3 899 697 Kčs, na normy bylo vyplaceno 814 585 Kčs, na prémiech 66 186 Kčs, norma v III. prac. třídě 20 Kčs, norem celkem 40 729 Kčs, fond sociální a kulturní – přiděl 20 000 Kčs, půda zemědělská 308 ha, půda orná 223 ha, záhumenky spol. počet 64, plocha 18 ha, záhumenky individuální 19, plocha 10 ha, počet trvale zaměstnaných mužů 32, žen 35. V rostlinné pracovalo mužů 17, žen 14. V živočišné pracovalo mužů 7, žen 19. Celkem členů 117. Rostlinná výr. vyčerpala norem 8 719, živočišná výroba vyčerpala norem 22 283.

plodiny	ha	výnos ha	cena reál.	vlastní náklady
pšenice	51,5	45,8	156	64,2
žito	8,2	20	148	62,6
ječmen	43,8	35,6	164	34,2
oves	7	28,8		33,5
cukrovka	22	412,2	25	11,4
krmná řepa	3,3	978,4		5,7
brambory	15,3	175,5	0,2	73,6
řepka	9,5	20,8	324	134

Skot celkem 255 ks, z toho krav 156 ks. Průměrná dojivost na 1 krávu 2 525 l. Vepřů celkem 76, z toho prasnic 12. Selat na jednu prasnici za rok 16 ks, koní 7 ks. Slepice se nechovají. Mléko cena 1 l, reál 2,50 Kčs, vl. náklady 2,08 Kčs. Maso hov. cena 1 kg, reál 14,40 Kčs, vl. nákl. 15,13 Kčs. Maso vepř. cena 1 kg, reál 14,27 Kčs, vl. náklady 8,06 Kčs. Zaplacené daně 85 480 Kčs. Čistý zisk 724 728 Kčs. Dotace na fondy 551 318 Kčs.

Počasí. Na Nový rok za klidného zimního počasí při teplotě -8 °C připadla ke starému sněhu slabá vrstva. Do konce ledna byla mírná zima v průměru -3 °C až -5 °C a sněhu nebylo mnoho. V únoru klesla teplota pronikavěji dvakrát, a sice druhého na -12 °C a sedmáctého na -15 °C, ale letošní únor se vyznačoval sněhem. Dvacet tři dny v měsíci trochu sněžilo a kolem dvacátého čtvrtého byla vrstva sněhu 40 cm. Tato sněhová kalamita pokračovala i v březnu. Zvláště od druhého do šestého, kdy sněžilo ve dne i v noci a Praha hlásila za čtyři dny 1 m sněhu, a od podzimu do šestého března napadlo v Praze 2,50 m sněhu. Duben: na pole se vyjelo jedenáctého. Teplých dnů přibývá, ale je málo slunce. Květen: prvního ještě padá sníh, ale pak už oteplování a vítr a v druhé půli měsíce je již sucho. Červen: první týden dosti zapršelo, později stouply odpolední teploty na 20 °C – 22 °C, ke konci měsíce až 31 °C. Červenec: dobré sluneční počasí při odp. teplotě 26 °C – 30 °C, i když se mezi tím někdy zamarčilo a ochladilo. Zato v srpnu skoro každý druhý den pršelo. Rostou houby. Toto počasí se částečně přeneslo do září, ale v druhé půli měsíce je dobré suché, i když chladnější počasí. Od 28. září do 13. října jsem byl na Sahaře v Alžiru a Tunisu. U nás byly deště, které později ztížily sklizňové práce. Cukrovka se sklídila třináctého listopadu a pak už jako na podzim, déšť zamračeno a chladno. Prosinec: první sníh napadl pátého, druhý desátého, potom se ochladilo a věčná prosincová tma.

Různé. Kolem 7. – 9. ledna klesl teploměr až na -12 °C a se severním větrem přiletěly k nám tři labutě. Usadily se na Sázavě pod „Zátočinou“ a celkem se nedaly moc rušit, z toho se soudilo, že jsou zvyklé na lidi. To byla senzace. Děti, rodiče i ostatní občané, nejen z Rájce, ale ze Zvole, Ráječka i Leštiny chtěli vidět labutě, a každý jim přinesl kousek chleba neb rohlík. Když přiletěly, měly peří zamaštěné skoro špinavé, ale později když se vykoupaly, byly pěkně bílé. Nejprve za každého počasí chodili lidé k vodě, později byly návštěvy stále řidší. A kdo přišel k vodě 14. března, viděl, že chybí dvě labutě a dvacátého pátého se ztratila poslední. Nikdo neví kam.

Rok 1971.

Poněvadž dosavadní kronikář Fr. Žák nechtěl v kronice pokračovat, byla jsem já Emilie Ptáčková MNV požádána, abych tuto práci vykonávala. Narodila jsem se v Teodorově r. 1909. Rodiče Vilém a Marie Kaplovi. Otec padl v první světové válce v Rumunsku. Do obecné školy jsem chodila v Rájci a čtyřměštskou školu v Zábřezě. Vyučila jsem se šití a v Olomouci kuchařskou školu. Vaření a pečení byl můj životní koníček, ku dnešnímu dni jsem připravovala na 667 svatbách. V 23 letech jsem se provdala za Jana Ptáčka. Měli jsme tři děti Jana, Marii a Ludmilu. V roce 1950 jsme se přestěhovali do Rájce, poněvadž jsem po rodičích zdědila domek č. 118. V r. 1967 jsme domek přestavěli na dvoupodlažní. Tímto jsem v krátkosti popsala můj životopis. Co se týče psaní kroniky, jsem si toho vědoma, jaký úkol jsem si na sebe vzala. Slibuji, že se vynasnažím, abych správně a podle pravdy do této pamětní knihy vše zapsala.

Politický život ovlivňovala důležitá usnesení UV KSČ a XIV. sjezd KSČ. Sjezd byl v Praze v květnu ve sjezdovém paláci parku Julia Fučíka. Sjezdu se zúčastnilo mnoho hostů ze social. států. Zahajovací řeč měl pan prezident Svoboda. Správu o činnosti strany a vývoji společnosti od XIII. sjezdu a o dalších úkolech měl první tajemník soud. Husák. Sjezdu se zúčastnilo více než 1 200 delegátů, dále delegáti s hlasem poradním a hosté z celé naší republiky, mezi nimi i zakladatelé KSČ. XIV. sjezd KSČ se schází v roce slavného padesátého výročí KSČ a v období, kdy strana a celá společnost překonala krizová léta a soustředila síly k dalšímu rozvoji socialismu.

O XIV. sjezdu se rozhodlo, že budou v ČSSR nové volby do všech vrcholných zákonodárných sborů, do národních výborů všech stupňů na celém území naší československé vlasti. XIV. sjezd přisoudil velký význam konání všeobecných voleb do zastupitelských sborů, které mají přispět k vytvoření dalších předpokladů pro klidnou a tvořivou práci pro uskutečňování politické linie výstavby social. společnosti. Poprvé byli voleni přímou volbou poslanci Sněmovny lidu i Sněmovny národů federálního shromáždění i poslanci České národní rady. Tím se naplňuje ústavní princip jednoty politického systému v obou národních republikách a zabezpečují se politická práva občanů a záruky jejich uskutečňování i v podmínkách československé federace. Volební programy realizují úsilí KSČ o další politický, ekonomický, sociální a kulturní rozvoj naší společnosti. Tím byl zajištěn i správný výběr kandidátů za poslance tak, aby třídní a národnostní složení budoucích poslanců odpovídalo naší společnosti. Byla též větší pozornost věnována ženám v zastoupení poslanců a mladých lidí ve všech oborech. Nové funkční období všech zastupitelských sborů, jehož délka byla prodloužena na dobu 5 let, umožní lépe národ. výborům splnit úkoly vytyčené XIV. sjezdu KSČ. Dobrý průběh voleb byl nad očekávání

celostátně. V naší obci už v pátek 25. 11. většina občanů volila a zbývající část v sobotu 26. 11. Volby skončily vítězstvím kandidátů národní fronty. Náš lid dal svou důvěru svým zvoleným kandidátům – zástupcům. Se stejnou aktivitou s níž se připravovaly volby a zúčastnili se volebních aktů, nastupuje se do všedních dnů, jež budou naplněny prací pro zdar našeho společenského díla, pro další úspěchy socialistického budování v naší vlasti.

Správa obce. V naší vesnici před volbami bylo v kulturní místnosti agitační středisko. Místnost byla velmi pěkně vyzdobená. Různé fotografie z naší vesnice, které jsou přiložené v kronice. Na plakátech fotografie navržených volebních kandidátů. Za náš okres je navržený Ing. Petřík ze Zvole. Za kraj Šmíd ze Zábřehu a Hudec ze Zábřehu do České národní rady.

V naší obci v Rájci byli zvoleni tito poslanci do místního výboru NF: Vlasta Hrubá za tělovýchovnou jednotu Sokol – komise veřejného pořádku, Dagmar Kunrtová za JZD – pokladní MNV, Alena Nevtipová za svaz žen – předseda sociální komise, Věra Planičková za lidovou stranu – komise školská a kulturní, Václav Enter za bezpartijní – čes. svaz požární bezpečnosti, Jaromír Heger za KSČ – čes. svaz požární bezpečnosti, Ignác Karafiát za KSČ – místopředseda MNV, Vladimír Laštuvka za KSČ – předseda komise veřej. pořádku, František Pavlů za KSČ – finanční komise a staveb, Jaroslav Sigmund za KSČ – kulturní komise, Jiří Svačina za KSČ – tajemník, Zdena Šrot za bezpartijní – předseda MNV, Jan Štrampach za KSČ – člen školní komise.

Ustavující komise MNV v Rájci byla 17. 12. 1971. V minulém volebním období od r. 1964 – 1971 za tu dobu bylo vyřešeno mnoho nedostatků, stěžující život občanů v naší obci. Byla zabezpečena řada potřebných služeb občanům. Ovšem tyto snahy nestačily odstranit vše a dosáhnout takových výsledků, které by vedly ke všeobecné spokojenosti. Celková práce byla hodnocena kladně. Budiž jim vzdán dík za všechnu obětavou práci, kterou odstupující MNV vykonal pro všechny občany a pro zlepšení naší obce.

Úprava a vzhled obce. Začátkem února r. 1971 začalo se výstavbou nové silnice přes Rájec („Nová dědina“). Stavbu provedla okresní správa silnic. Buldozerem vybrali do hloubky 1,5 m zeminy a odvezli k Sázavě. Ve středu silnice je kanál ve hloubce 2,5 m. Kanál začíná od MNV až po Hynka Karafiáta o průměru 40 cm, od Karafiáta až po kapli je roura 60 cm. Od kaple přes Neubaerův průjezd roura o průměru 1 m. Odtud se svádí voda příkopem do Sázavy. Po obou stranách chodníku jsou 30 cm roury, kam se svádí okapová voda. Chodníky jsou vydlážděny cementovými dlaždicemi a u domu po obou stranách byl zaset trávník parkovou trávou. Tím získala naše obec pěkný vzhled. Práce byla skončena 10. června 1971. Autobusy měly dovoleny jezdit od 1. června. Jiný provoz byl povolen později. V naší obci byl letos opravdu stavební ruch. Nové stavby dvoupodlažní postavili ve hrubé stavbě tito občané: Soňa a Jan Fričar, Dagmar a Václav Kunrt, Marie a Josef Kruš, Božena a Josef John, Jindra a Karel Žák. Ferdinand Puchr začal stavbu na horním konci na místě, které dříve patřilo Zapletalům. Letos udělal výkop a postavil sklepy a garáž. Také Jan Smékal si uvnitř domu rozšířil obytné místnosti ze sýpky. Tomáš Badal si dostavěl dům s pěknou fasádou. Rovněž Hojgr a Fišnar přispěli ke zkrášlení naší obce pěknou fasádou. Místní JZD postavilo železobetonovou kůlnu na slámu. Sbor požární ochrany letos velmi obětavě pracoval u sv. Antonička. Vystavěli základy na takový srub, který jim bude sloužit při slavnostech, aby tam mohli prodávat občerstvení. Také elektrické vedení k lesu je jejich záslužná práce. Velký podíl má Jan Ptáček ml.

Rozvoj bytového fondu: MNV v Rájci vlastní jeden dům. Při výstavbě rodinných domů MNV v Rájci stavebníkům nabídnutím stavebního místa MNV vede občany, aby opravovali okolí svých domků. Během několika let opravilo se v naší obci 45 rodinných domků, je celkem 25 novostaveb a 11 rozestavěných bytových jednotek. Na žádost MNV byl vyčištěn potok na horním konci naší vesnice. Vysazené růže na horním konci byly následkem opravy silnice velmi poškozeny. V roce 1972 se růže zasadí nové. Růže zastřihuje J. John a okopávání má na starosti svaz žen, jehož předsedkyní je obětavá Vlasta Hrubá. Ženy se rády zapojí v každé práci, kde je potřeba. ČSS žen má 26 členek.

Požárníci měli po dlouhých letech požární ples 23. ledna 1971. 12. června letní karneval a 13. června pouť u sv. Antonička. I když počasí nepřálo, bylo tam mnoho lidí. Velké procesí šlo s hudbou od Sv. Trojice. Od nepaměti byla kaplička se sv. Antoničkem pověšena na staré bříze. Bříza je velmi zchátralá a středem je kmen prasklý. Na náklad požárníků byla boží muka postavena nová, kterou zhotovil Jiří Maixner. Jménem občanů buď jim vzdán dík, neboť je to nejkrásnější kout naší vesnice. 27. 7. 1971 měli karneval pod lesem, 9. 10. 1971 měli hodovou zábavu, to byla poslední kulturní akce, kterou pořádali požárníci.

Turistický kroužek pořádá devět jarních celodenních vycházek. Poznávají při tom okolí a krásu přírody. Kroužek je pod vedením Sokola. Vedoucí kroužku je Jarmila Rabenseifnerová a Vlasta Hrubá, obě ženy jsou ve svazu žen. V oddíle je 15 dětí. Také místní JZD se podílí na místní kultuře, pořádá zájezdy do divadel. Letos byl i jeden zájezd do ciziny. Byli čtyři dny v Maďarsku. Prohlédli Budapešť, je to velmi pěkné a zvláště čisté město. Pak byli na Balatonu, a to počasí právě moc nepřálo na koupání, bylo zima. Druhý zájezd byl na jižní Moravu do Hodonína a Lednice. Třetí byl 1. prosince na výstavu do Prahy. Výstava „Kosmos míru, věda lidstvu“. Dny sovětské vědy a techniky v ČSSR, která byla otevřena od 16. 11. do 23. 12. 1971. Viděli jsme, jak vypadají družice, které byly vysílány do vesmíru. Kosmické lodě a mnoho jiných zajímavých přístrojů. Kabinu, ve které seděl první kosmonaut Jurij Alexejevič Gagarin. Byl první, který přestoupil práh vesmíru. Je to obdivuhodné, co všechno lidský mozek dokáže. Aby se člověk kulturně vzdělával, je zapotřebí, aby se seznamoval, co se kolem nás děje. Je zapotřebí číst noviny. V naší obci odebírají tyto noviny: Rudé právo 12 občanů, Zemědělské noviny 25 občanů, Lidové noviny 7 občanů, Nová svoboda 12 občanů, Vlasta 16 občanů, Požární ochrana 3 občané, Práce 2 občané, Sport 3 občané, Mladá fronta 12 občanů, Svobodné slovo 3 občané, Katolické noviny. Zájezdy na divadelní představení pořádá školská kulturní komise při MNV s dohlížecím výborem jednoty v Rájci. Byli na dvou zájezdech a na divadle Strýčkův sen v Olomouci.

Osvětová beseda v Rájci. Předsedkyně školské a kulturní komise V. Planičková. Předseda osvětové besedy řídící učitel Jaroslav Sigmund, kronikář, Emilie Ptáčková, knihovnik – Alois Štrampach, členové komise – Jos. Maixnerová, Fr. Sitta. K 1. 1. byl vypracovaný celoroční plán kulturně vzdělávacích akcí všech složek. Po schválení radou MNV odeslány na okresní národní výbor.

Přednášky. V zimních měsících přednášky pro dospívající mládež a o společenském chování byly tři. Návštěvnost každé přednášky 22 lidí. Přednáška o Africe byla doplněna filmem, přednášel Fr. Žák z Rájce, který tam byl. Návštěva 75 lidí. Kurs šití v lednu a únoru pro dospívající dívky pořádala svaz žen, na besedě účast 10 děvčat. Říjen, listopad, prosinec – kurs nácvičku společenských tanců. Absolvovalo 32 mladých. Kurs vedl taneční mistr Fogel ze Zábřeha. Divadelní zájezdy do Olomouce byly dva. Dospívající mládež 50 účastníků.

Koncerty a estrády. K Mezinárodnímu dni žen vystoupili žáci Lidové školy umění Šumperk s ředitelem a hudebním skladatelem na sev. Moravě Adou Rulíškem z Rudy. Dětská dechovka s akordem soubor. Tento soubor dokázal, když je láska k hudbě, že i v raném věku dovedli velmi pěkně zahrát. Sál byl zaplněn počtem asi 250 návštěvníků. Všem se to velice líbilo. Naše p. učitelka Laštůvková měla nacvičeny s dětmi básně maminkám. O to se přičinil ř. uč. J. Sigmund, aby oslava svátku MNSŽ vyzněla tak opravdu srdečně a krásně. Předseda MNV L. Šrot pronesl několik slov

s přáním naším ženám. Po ukončení přednášky a slavnosti byli žáci ze Šumperka pohoštěni v kulturní místnosti. Pohoštění připravily naše ženy ČSSZ.

K 50. výročí KSČ – koncert dětské dechovky Lidové školy umění Mohelnice, účast byla 60 účastníků. Estráda k volbám – Soubor Kristal ze Šumperka, účast 100 občanů.

Film: Promítáno od února 1971 do konce května 1971 deset filmů, představení pro školní mládež. Deset filmů pro dospělé. Průměrná účast na představení 60 osob. Příjem filmového představení – 3 662 Kčs, vydání 2 445 Kčs.

Inventář osvětové besedy za r. 1971. K 1. 1. 1971 byla zavedena úřední inventární kniha. K 1. 1. 1971 byl zakoupen nový promítací přístroj „Meoclub“ za 15 900 Kčs z dotace okresního národního výboru. K 30. 10. 1971 bylo zakoupeno 20 kusů nových židlí do kulturní místnosti za 2 300 Kčs. Osvětová beseda se podílela a zajišťovala všechny oslavy významných a památných událostí v naší obci.

Místní národní výbor s osvětovou besedou zajistili, že byl dostavěn pomník obětem z první světové války. Podnět k postavení památníku dal MNV s osvětovou besedou. Provizorní pomník postavili Zdena Šrot, Věra Planičková, Hrubý František, Sitta Fr. a Misera Jan. Pomník byl dostavěn v říjnu 1971. Schránku na uložení pamětního zápisu z kroniky zhotovil údržbář z mléč. výroby Špunda ze Zábřehu. Který byl uložen za pamětní deskou. Kamennou část pomníku zhotovili kameníci ze Zábřehu: Beneš Leoš, Jaromír Gertiš. Na příští rok bude schodiště obloženo terasou. Za práci bylo kameníkům zapláceno 2 000 Kčs. Což zaplatí MNV z vlastních prostředků. Při výstavbě pomníků pracovali: Balcárek Vladimír, Planička ml., Haisler J., Nevtipa J., Mareš, Planičková V., Sitta Fr., Šrot L., Golda J., Puchr J., Žák K. st., Schneider J., Ptáčková E., Fojt Vl., Loučný J. ml., Loučný Josef ml., Frant. Hrubý.

Všem, kteří se podíleli na jakékoliv práci při stavění pomníku padlým vojínům buď vzdán dík. Neboť tím se uchovala památka na první oběti za osvobození naší drahé vlasti, která byla 300 let porobena.

Knihovna. Knihovnicka vykonává Al. Štrampach. Půjčuje pravidelně každou neděli dopoledne. V tomto roce se od dubna do konce měsíce října pro nemoc knihovnicka nepůjčovalo. Pro zlepšení prostředí půjčování, zajištění úklidu a vytápění knihovny školnicí zdejší školy. Schváleno komisí osvětové besedy. Osvětová beseda uskutečňuje s doh. výborem Jednoty vlastivědné zájezdy po naší vlasti.

Cyrlometodějský kříž od cesty za vesnici směrem k Zábřehu, byl se země vydělán a umístěn na horním konci poblíže zvonice. Rozdrobené a ulomené části kříže byly opraveny kameníkem Hoškem, za opravu bylo vypláceno 100 Kčs. Přemístěn byl Janem Planičkou a Lad. Balcárkem st. Školní rok 1970 – 71. Školní rok slavnostně zahájený 1. září za přítomnosti maminek prvňáčků, předsedkyně školní komise V. Planičkové.

Za ZO-KSČ přítomný s. Neubaver, předseda MNV Zdenek Šrot.

Oslavy: Vánoční besídka s nadílkou, společně se podílel svaz rodičů a přátel školy a dohlížecí výbor spotřebního družstva Jednoty.

Učitelův sbor: v I. třídě: 1. -2. roč. vyučoval s. řed. J. Sigmund. V I. roč. 10 žáků, 5 chlapců a 5 dívek. V II. roč. 8 žáků – 7 chlapců a 1 dívka. Ve II. třídě vyučovala Jarmila Laštůvková: 3. roč. 8 žáků – 1 dívka a 7 chlapců, 4. roč. 6 žáků – 5 dívek a 1 chlapec, 5. roč. 8 žáků – 4 dívky a 4 chlapci. V první třídě celkem 18 žáků a ve druhé 22 žáků. Zdravotní stav žáků v r. 1970 - 71 byl dobrý. Provedena lékařská prohlídka všech žáků školním lékařem. Materiální vybavení za 5 a půl roku bylo pořízeno inventáře za 40 tisíc Kčs. Hodnota inventáře k 30. 11. 1971 činí 107 000 Kčs.

Oprava školy. Od 2. května 1971 do konce června byla provedena fasáda školy ze dvora, vyměněny 3 okna ze dvora. Vydatná pomoc byla ze strany důchodců. Všechny zednické práce v tomto roce uskutečnil Karel Baldermann a pomáhal i Mirek Friedl. Největší podíl a nejvíce brigádnických hodin odpracovali důchodci: Vl. Jányš, Hrabský Fr., Puchr J., Jan Portyš, Alois Balcárek, J. Valouch, Ptáček J. Brigádníky a materiál sháněl, a momentálně pomáhal, ředitel školy Jaroslav Sigmund. Od počátku srpna 1971 byla prováděna instalace topení ústředního. Prováděl odborné práce Jaroslav Balcárek, Lad. Balcárek a Zdena Žák. Do konce srpna byly vnitřní práce provedeny. Nastříkání všech radiátorů provedl Jan Portyš ml. a ředitel školy J. Sigmund. Při provádění fasády stěny školy veškeré lešení postavili tesaři Frant. Hrubý a Vladimír Hroch. Při Žákové straně při rozdělování lešení provedli odborné práce Fr. Hrubý a L. Hroch. Velmi aktivní pomoc byla ze strany předsedy MNV Zd. Šrota, který se velmi přičinil, aby naše škola byla krásná a moderní. Práce byly zbrzděny nedodáním cihel. V říjnu byl postavený 13 m vysoký komín a kotelna. Bylo odpracováno v r. 1971 při zvelebovacích pracích 2 900 brigádnických hodin. Dík patří všem, kdo pomáhali a umožnili dokončit započaté dílo. Zvláště buď vzdán dík místnímu národnímu výboru, který aktuálně pomáhal, aby naše škola byla opravdu moderní a krásná a praktická. Největší však dík buď vzdán našemu obětavému a podnikavému s. řediteli naší školy Jaroslavu Sigmundovi, který tomu dal podnět, aby naše škola byla opravena. Není pamětníka, kdy naše škola byla opravena naposledy.

Školní stravování. Ve školní jídelně stravovalo se 18 žáků. Písemnou agendu a hlavní dozor v jídelně soud. učitelka Jar. Laštůvková. V jídelně se stravují všechny děti ze školky. Hodnotná jídla připravovala paní Květa Jányšová.

Tělesná výchova: Zlepšené podmínky zakoupení značného množství pomůcek pro tělesnou výchovu. Koncem měsíce června dva dny stanování na Junáckém tábořišti. Žáci naší školy zúčastnili se soutěže mezi školami tělocvičné výchovy. Dva žáci se umístili na druhém místě. Deset žáků zapojeno v turistickém kroužku v tělocvičné jednotě Sokol. Od května t. r. došlo k obnovení pionýrské organizace. Funkci vedoucí vykonávala s. učitelka Laštůvková. V současné době je vykonávají stud. Anna Maňková a Lida Nevtipová.

SRPŠ – Sdružení rodičů a přátel školy. Předsedkyně Zdena Hrubá, míst. předsedkyně p. Entrová, jednatel J. Portyš, pokladník K. Mareš, členi: Vl. Fojt, Mir. Sultus, Fr. Sitta. Konány byly čtyři schůzky. Pomoc při vánoční nadílce. Uskutečněny dvě přednášky.

Divadla pro žáky, 14. 11. – Olomouc, Sněhová královna, 9. 12. – Zábřeh, Písnička pro princeznu, 15. 12. – Zábřeh, Jak se Honza stal králem. Pro žáky bylo promítnuto 6 filmů. Do konce roku provedeno dokončení instalace ústředního topení a zahájeno topení.

Komise v naší obci. V ustavující schůzi MNV v Rájci zvolení byli tito členové do místních komisí a do rady MNV na období od r. 1971 – 1975. Předseda MNV Zdena Šrot, místopředseda Ignác Karafiát, tajemník Jiří Svačina, člen rady František Pavlů, Nevtipová Alena. Komise ochrany veřejného pořádku: předseda Vlaštůvka Vladimír (nadlesní), členi Hrubá Vlasta, Enter Václav, Loučný Jan, Valouch Josef. Komise finanční, stavební, plánovací: předseda Pavlů František, pokladník Kunrtová Dagmar. Členové: Heger Jaromír, Novotný Josef, Maixner Al., Schneider Jan. Komise školní a kulturní, sociální, zdravotní a bytová: předseda Jaroslav Sigmund - říd. uč. v Rájci, členi: Štrampach Alois, Planičková Věra, Sitta František, Ptáčková Emilie, Štrampach Jan.

Nastupující MNV čeká mnoho obětavé práce, aby se uskutečnil plán práce páté pětiletky. Minulý výbor dostal z krajského národního výboru 130 000 Kčs a do prosince r. 1971 bylo vyčerpáno 80 000 Kčs.